

vare blevne lagte tilfide paa Grund af, at der skulde forfærdiges Taprifler, saa kan dette ikke siges at være en Anke mod Krigsbestyrelsen. I det Dieblif, Pistolerne ikke ere leverede, er dette en Feil af Fabrikken, og naar Krigsministeriet har mere Brug for Tapriflerne, der ere blevne bestilte senere, saa maa Fabrikken naturligviis fremstykke Udførelsen af dem fremfor af Pistolerne. Men hele Feilen kommer til at ligge paa Fabrikken, som er tilgæters med sit Arbeide og ikke kan levere, hvad der skal bruges. Paa den Maade, Sagen her er fremstillet, var der et Hovedforslag fra Krigsministeriet, hvorefter man vilde tilveiebringe alle de for Hæren fornødne Vaaben, naar man anlagde en ubdvidet Fabrik her i Kjøbenhavn og altsaa kunde undgaae i Fremtiden at bestille Vaaben i Udlandet. Dette er maaffee noget vel Stort, og da Ingen af Udvalgets Medlemmer har sluttet sig dertil, skal jeg med Fornøielse tage det principale Forslag tilbage og holde mig til det subsidiaire. Jeg kan fra Krigsministeriets Side ikke Andet end tilraade Thinget at gaae ind paa dette Forslag, thi det er absolut en overordentlig stor Fordeel for Krigsministeriet, som der her er Spørgsmaal om, og det er tillige en Fordeel for Staten i det Hele taget. Jeg vil slet ikke gaae ind paa, hvor stor Fordeel det kan være for Fabrikken, eller om det er til Tab for den, men man maa dog see hen til, at en Fabrik, der har været i 100 Aar, ja meget længere, men som i 100 Aar har været under denne Virksomhed, efterat den er solgt fra Regjeringens Side, vil have mange Udgifter, naar den skal ophøre med sin hele Fabrikdrift og indlade sig paa noget ganske Andet.

Da Ingen optog det saaledes frafaldne principale Endringsforslag under Nr. 32, bortfaldt det.

Finantsministeren: Jeg vil ikke engang gaae saa vidt som min ærede Collega; jeg vil ikke her indrømme, at Fabrikken virkelig har nogen Ret. Det er overhovedet vanskeligt under Behandlingen af denne Sag at udtale sig om det rettlige Spørgsmaal, da

det dog er klart, at dersom man ikke naaer at komme til en Overenskomst, er den næste og den meget nærliggende Udsigt den, at Spørgsmaalet om Fabrikkens Forhold til Staten afgjøres ved Domstolene. Det vilde altsaa efter min Mening ikke være rigtigt, om man vilde gaae ind paa nærmere at udtale sig angaaende Sagens egentlig rettlige Stilling. Skjøndt jeg altsaa ikke vil gaae saa vidt, at jeg vil erkjende, at der er nogen ubetinget Berettigelse for Fabrikken, vil jeg holde mig til det Actstykke, som har været forelagt Udvalget, og som er blevet draget frem af det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 3die Valgkreds (M. Hage). Jeg vil sige, at det deraf fremgaaer, at selve de Autoriteter, som man maa ansee for kompetente i denne Sag, have erklæret Spørgsmaalet for tvivlsomt; men det forekommer mig, at allerede dette er en tilstrækkelig Grund til at søge at komme til en Overenskomst med Fabrikken, som kunde være nogenlunde antagelig fra begge Sider. Der er reist Spørgsmaal om Størrelsen af det Beløb, Regjeringen har foreslaaet det ærede Thing at give, og med Hensyn dertil finder jeg mig foranlediget til at føre de ærede Medlemmer nogle Aar tilbage i Tiden. De ville see, hvad ogsaa det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 3die Valgkreds har anført, at Misforholdet med dette Forhold har været lige siden dette Aarhundredes Begyndelse, og jeg troer, at den med enkelte Perioders Mellemrum er bleven holdt tilve, ikke blot fra Krigsbestyrelsens men ogsaa fra Finantsministeriets Side, betræffende de Anliggender, som ligge det nærmest; ja, jeg kan sige, at Vanskelighederne næsten allerede begyndte, før Skat-kammermesteren fik Fabrikken. Kongen havde nemlig eiet den engang før og var bleven af med den, men maatte tage den tilbage igjen og havde grumme ondt ved at faae Skat-kammermester Schimmelmann til at gaae ind paa at overtage den, imod at der gjordes de Indrømmelser, som findes i Skjødet. Der har dog, som sagt, fra dette Aarhundredes Begyndelse været Vanskeligheder ved denne Contract; det forekommer mig, at de ærede Medlemmer ikke maae oversee det Moment, at der bestandig har været et usigteligt Ræsvleri ved en-